

Galéria umelcov Spiša otvára výstavu pri príležitosti 120. výročia narodenia maliara a pedagóga Jána Poloma. Interpretácia unikátnych kresieb a akvarelov z galerijnej zbierky, v dialógu s dielami autorových učiteľov a žiakov.

Miesto / kontakt:	Galéria umelcov Spiša (GUS) – kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, Zimná 46, Spišská Nová Ves, www.gus.sk
Názov výstavy:	Ján Polom: Štyri ročné obdobia
Termín výstavy:	26. 11. 2025 – 22. 3. 2026
Vernisáž výstavy:	streda, 26. 11. 2025 o 17.00
Kurátorka výstavy:	Mgr. Kamila Paceková – GUS
Kontakt pre médiá:	Mgr. Lucia Benická, riaditel@gus.sk , 0948 882 717
O výstave na webe:	https://www.gus.sk/jan-polom-styri-rocne-obdobia/

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, uvádza premiérový výstavný projekt pri príležitosti 120. výročia narodenia maliara a pedagóga Jána Poloma. Výstava prezentuje unikátne kresby a akvarely z galerijnej zbierky, s akcentom na premeny krajiny v rôznych ročných obdobiach, v dialógu s dielami učiteľov a žiakov autora. Výstava je uvedená v rámci dramaturgického cyklu Jubilanti / Umelci Spiša.

V zbierkovom fonde galérie má Polomova tvorba pomerne obsiahle zastúpenie: tridsaťosem krajinomalieb, mestských vedút i prípravných kresieb, ktoré mapujú vývoj tvorby od 20. rokov až do polovice 80. rokov 20. storočia. Vyše dvadsať náladových krajín reprezentuje osobité akvarelové maliarske zručnosti. Početné zastúpenie majú kresby dokumentujúce dobovú architektúru a prírodné scenérie Spiša. Polom majstrovsky využíval techniku akvarelu, ktorou zachytil jemné prechody farieb, dynamiku svetla a atmosféru prírody v jej neustále sa meniacich podobách, s neopakovateľnou poetikou a hĺbkou.

Kurátorka výstavy Kamila Paceková (GUS) uvádza: „Počiatky Polomovej tvorby charakterizuje precízne zvládnutá kresba, v ktorej sa odráža výtvarné školenie u Júliusa Löwa, **Jozefa Hanulu** a Ľudovíta Čordáka. Tieto poznatky uplatnil v štúdiách lesných kompozícií, dreveníc a intravilánoch miest. S technikou akvarelu sa zoznámil u prešovského maliara Júliusa Töröka, prostredníctvom ktorého sa systematicky oboznamoval s jej výrazovými možnosťami. Obdivoval akvarely Alojza Struhára a **Ladislava Čemického**. Jeho akvarelová tvorba je charakterizovaná snahou o vizualizáciu prírodných nálad, intimity a efemérnych dojmov. V obrazoch tak často zaznamenával atmosféru meniacich sa ročných období. Spišská krajina sa pre neho stala nevyčerpatelným zdrojom inšpirácie. Jemné rozptýlené plochy dosiahol lazúrovaním. Aplikovaním farebných valérov vystihol atmosféru lesných scenérií miznúcich v hmle, zarosených lúk či roztápajúceho sa snehu. Pozoruhodné sú kresby, ktoré nadobúdajú význam dokumentárneho záznamu. V kresbových štúdiách – rudkou a ceruzou zachytil už neexistujúce zákutia prírodného i architektonického charakteru rodného mesta. Subjektívna emócia, ktorú Ján Polom vložil do diel, rezonuje a dojíma svojím nenúteným prejavom s melancholickou náladou.

Ako maliar, akvarelista a pedagóg zohral kľúčovú úlohu aj pri výchove nastupujúcej generácie umelcov. V Spišskej Novej Vsi založil výtvarný odbor na Ľudovej škole umenia, kde pripravil množstvo žiakov na ich vlastnú umeleckú cestu. Mnohí z nich sa stali uznávanými umelcami, ako **Marián Hennel**, **Eva Melkovičová**, **Jana Kiselová-Síteková**, **František Žoldák**. Insitný umelec **Tibor Gurin** v 60. rokoch 20. storočia rovnako prešiel odborným školením pod vedením Jána Poloma. Koncept výstavy dopĺňajú diela autorov, ktoré zrkadlia východiská a inšpirácie Polomovej tvorby a zároveň diela žiakov, reflektujúce vplyv jeho pedagogického pôsobenia. Ján Polom bol pre niektorých prvým výtvarným pedagógom a pre mnohých celoživotnou inšpiráciou a príkladom neúnavnej práce a vytrvalosti.“

Profil autora

Ján Polom sa narodil 19. augusta 1905 v Spišskej Novej Vsi, kde v rokoch 1917 – 1921 navštevoval Štátnu chlapčenskú meštiansku školu. V roku 1926 ukončil štúdium na Učiteľskom ústave v Sp. Novej Vsi. Napriek tomu, že sa naplno venoval učiteľskej práci ako výtvarný pedagóg, prehlboval i svoje vlastné vzdelanie v oblasti umenia. Výtvarné znalosti si dopĺňal v ateliéroch známych maliarov – u prof. Júliusa Löwa, maliara Jozefa Hanulu (1919 – 1925), krajinára Ľudovíta Čordáka (1926) a u prof. Júliusa Töröka (1939 – 1941), u ktorého si osvojil techniku akvarelu. Pokračoval štúdiom tejto techniky u prof. Ilony Barna v Budapešti. V roku 1944 sa stal členom spolku východoslovenských výtvarníkov Svojina v Košiciach. Do povedomia verejnosti sa zapísal v 60. rokoch 20. storočia ako zakladateľ výtvarného odboru Ľudovej školy umenia v Spišskej Novej Vsi, kde sa so zánietením venoval výchove mladých výtvarných talentov. V roku 1968 mu bola udelená Cena mesta Spišská Nová Ves za umeleckú činnosť. Od prvej výstavy v roku 1926 v sále spišskonovoveskej Reduty predstavil svoju tvorbu na mnohých individuálnych a kolektívnych výstavách v Sp. Novej Vsi, Poprade, Prahe, Bratislave a inde. Zomrel 23. februára 1993 v Spišskej Novej Vsi.

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, patrí medzi najmladšie zberateľské inštitúcie v regióne, založená v r. 1987. Zameriava sa na profesionálne výtvarné umenie s prioritnou orientáciou nielen na spišský región: v poslednom desaťročí sa pôsobenie galérie rozširuje z regionálneho na širší národný a európsky priestor. Zbierkový fond k 30. 12. 2024 tvorí 2 596 výtvarných artefaktov, časť z nich je prezentovaná v troch stálych expozíciách – Terra Gothica, Jozef Hanula a Záhrada umenia. Galéria realizuje množstvo sprievodných a edukačných programov v dialógu so zbierkou a aktuálnymi výstavnými konceptmi. V r. 2024 uviedla 20 výstav, prezentovala 121 vystavujúcich umelcov z 8 krajín, uviedla 110 programov, obohatila zbierku o 35 nových akvizícií, doplnila 229 knižných prírastkov a počas roka privítala cez 18 000 návštevníkov.